

Els actors anònims de Pere Gastó

Pere Gastó és un pintor amb una de les aventures intel·lectuals i creatives més insòlites i profundes d'aquest segle. Nascut a Barcelona el 1908, continua pintant al seu petit i desordenat estudi com si fos als anys joves.

Angels o dimonis? ¿Homes o dones? ¿Natures mortes o expressió viva de la naturalesa? ¿Paisatges o somnis? Totes aquestes preguntes se't fan inevitables quan observes —com recentment ho hem pogut fer a la Sala Parés de Barcelona— l'obra d'un pintor que ha tingut una de les aventures intel·lectuals i creatives més insòlites i profundes d'aquest segle: Pere Gastó. Nascut a Barcelona el 1908 i amic de Grau Sala, amb qui va començar a pintar de molt jove, la seva llarga vida s'ha desenvolupat en un estret àmbit temàtic i formal que ha sabut aprofundir fins a les arrels per intentar donar, amb pocs colors, pocs noms i poques formes, el sentit últim de tota existència. Observant a fons l'obra coneguda de Gastó —sobretot a partir de mitjan dècada dels 40— hi trobem ja des del primer moment una concepció avantguardista i moderna en el tractament pictòric, una obsessió profunda d'utilitzar sempre els mateixos elements per a dir, quadro re- quadro, una paraula més d'un discurs propi que en aquells temps es feia incompreensible i difícil per a tohom, malgrat petites excepcions com la de Josep Gudiol, que en aquells anys començà a donar-li suport.

Gastó, en totes aquestes dècades, ha volgut pintar un únic quadro format d'infinitat de peces que se substitueixen les unes a les altres. Les seves obres més conegudes, els retrats psicològics d'homes i dones anònims que ell anomena *actors*, i que probablement responen a una visió autoper-sonal de la seva figura

Figura en grocs.

intel·lectual, plenes d'un expressionisme comparable amb els millors exemples d'aquest corrent, responen també a les primeres qüestions que indicava: a la voluntat que l'espectador triï entre les dues cares de tota moneda, que prengui partit, que decideixi per ell mateix en quin grup col·loca aquests estranys éssers que li mostra la tela.

Els *actors* que des dels anys seixanta van apareixent en l'escena simbòlica que Gastó ens pinta són la síntesi última d'aquesta vida dedicada a la pintura. Per mitjà d'ells, Gastó

voï endinsar-nos en el misteri insondable de la ment mostrant-nos les igualtats i les diferències que tota persona humana guarda a dins. Els seus perfils, sols o en grup, davant un fons impossible o un paisatge mariner, tenen, com deia Corredor Matheos fa molts anys, alguna cosa xifrada, algun misteri amagat al qual cal trobar la decodificació per comprendre'l en la seva globalitat. Al marge de la bellesa plàstica de la seva pintura, és apassionant intentar descobrir la psicologia de tots i de cadascun d'aquests personatges

sense memòria, sense passat conegut i amb un futur estàtic i incert que ell pinta. La seva obra manté deliberadament sempre un to d'inacabada, d'apuntada, com si l'autor fos conscient que no és possible expressar amb detall els sentiments de misèria, de solitud, d'incomprensió i d'alegria que se superposen els uns sobre els altres al llarg d'una vida. Gastó és avui un pintor encara poc conegut, tot i la vàlua indiscutible de la seva trajectòria. Home solitari, mantingut sota llargs mecenatges, ha menat una existència planera i tranquil·la dedicada a no res més que la seva obra, res més que la construcció d'aquest discurs, d'aquest edifici inacabat que serà el seu únic quadro quan, d'aquí a molts anys, pugui veure amb una estranya perspectiva la suma de totes les seves obres.

Als vuitanta anys, Gastó continua pintant al seu petit i desordenat estudi de Barcelona com si fos als anys joves. Desconnectat d'una part del món exterior, s'endinsa en estranys laberints de què només ell coneix la sortida per arribar a traure, l'un rere l'altre, aquests actors que ens reflecteixen a nosaltres mateixos.

Fora de modes, fora del temps, fora de la popularitat massiva, a recer d'uns amics fidels i d'unes idees incombustibles, Gastó continua escrivint els darrers capítols de la seva novel·la en imatges, continua sense descans dedicant cada hora i cada minut a fer allò en què ha esmerçat la vida: una gran i única obra d'art.

Miquel Alzueta